

ANUNCIOS E RA

SOMARIO

d' intreses rexionales e literatura

Redaución e Adiministración, Palacio, 10, baixo.

A correspondéncia dirixila ó Director. — Non se devolven orixinaes.

ANO II

LUGO, 19 DE ABRIL DE 1890

NUM. 29

SUMARIO

Cuesteón emportante, por A. M. — Amor de baile, por Xesús Rodríguez López. — Discurso prenuceado en Santiago, (concruseón) por Alfredo Brañas. — O Emperadore d'a China, (traduceón) por A. M. — Os homes com' angueiros, (conto), por M. d'a C. — A Vispora de S. Xuan (concruseón) por Alfredo. Brañas. — Publicaciós. — De todo un pouco. — Anúnceos.

CUESTEÓN EMPORTANTE

Como dixemos n-un d'os números antereos, unhas palabras despreceativas d'ouideoma catalán deron motivo a unha portesta d'os nobres, fillos d'o Condado y-a outra que publicaron algús periódicos de Santiago e que nosoutros fixemos nosa, porque comprendemos que, sendo Cataluña e Galicia hirmás y-estando unidas pol-os lazos d' un comu intres, os enultos qu' aquela se dirixan a nosoutros e dirixen, os dōres qu' aquela sufra nosoufrol-os debemes sentir.

Algús periódicos de Galicia, sin embargo, non antuseismados qu' o Rexionalismo ou querendo este soilo n-a rexión d'a teoría, queren bulrarse d'os diáreos santiagueses, xa chamand' o seu rexionalismo *exaltado*, xa tratando de sacar partido d'a circunstancia de que portestemos d' unhas palabras, que tampouco creñ inxureosas, prenuceadas contr'a lingoa de Verdaguer, namentras deixamos pasar as mil e mil mais fortes que se dirixen ó noso própeo ideoma.

Un tisti o perséntase ante un tribunal, contesta en catalán, n-a úneca lingoa que quizaves comprend' e fala y-un Maxistrado, en tono despreceativo, dicelle: «no estamos aquí en los Encantes» qu' é com'a quen dice, n-o mercado, n-o rastro, entr' as pescas.

Cada un pode apreceal-as cousas o seu modo e n-este sintido algús hacharán moi ben ditas as palabras e correut' a conduta d'o Maxistrado; pro nosoutros vemos n-aquelas, non xa unha imprudéncia, non xa unha lixeireza, si non un verdadeiro insulto. Confundir egoalar ou quizaves poñer por baixo d'o linguaxe própeo d' aqués sitos, ó ideoma en qu' s' expresan Verdaguer, Oller, Serafi Pitarra e tantos outros, crémos qu' é motivo mais que sobrado pra o'un pobo amante d'as súas grōreas e d'os seus dreitos, porteste endinado e pra que nosoutros lle fagamos coro.

Verdá é que mais d' unha vez foi o noso própeo ideoma ouxeto de bulras de néceos; pro é esto motivo raeonal pra que deixemos de facer ec'os nosos hirmaus? Moitos homes honraron o país estrano antes qu' o própeo; pro chegaron a tempo d' honral-o seu e si nosoutros encomenzamos agora deprendendo a defender os nosos hirmaus, defenderémonos millor cando nos ataquen.

É o ideoma o primeiro e mais emportante elemento de independencia e libertá d'os pobos e por eso sempre os tiranos percuraron arrincal-o a aqueles países qu' a disgrácea puxo baix'o seu domineo. Sin ter medo a aquivocarnos podemos ben asegurar qu' a dinidá d' un pobo y-o seu amor á independencia e libertá garda relaceón qu' o que porfesa ó ideoma: as Porvinceas. Bascongadas, Cataluña, Galicia e Asturias, países n-osqu' o rexionalismo ten mais fortes raíces, en España, teñen lingōas própeas y-o desarrollo e emportancia d' aquela idea, ben pode asegurarse qu' está en relaceón qu' o amor que se ten linguaxe própeo. Por eso n-a nosa Rexión, e como médeo mais e a propósito pra qu' o Rexionalismo se desenvoba, encomenzous' a

cultivar o ideoma de Alfonso X e Macías e naide pode negar que ganou tanto en dinidá, canto medraron aquí as doutrinas rexionalistas.

Pensamos, pois, qu' é moi natural a indinaceón d' os catalas e pol-o qu' a nos toca, rechazamol o diutado de *exallados*, que debe quedar pr' aqués que pensan soilo n'a desmenbraceón d' a pátriea. S' é moidino de respeito o linguaxe que Cervantes, Ercilla, Lope de Vega e Calderón immortalizaron, de consideraceón e respeito son tamén dinos aqués en qu' esquiviron xenios non menos notabres, e que naide, valéndose d' aquel, tén dreito pra maltratar e ensultar a estes. España debe agradecemento y agradecemento grande ó gallego y ó catalán, pois se n'aquel tén orixe a lingua que pasa por oncéa, n'este tén un poema épico d' importancia, e s' algun irorante ou maliceoso quixera esto esquencer deber noso e recordallo, e correxilo pois é cuesteón qu' afeuta ó noso honor y a nosa dinidá.

A. M.

AMOR DE BAILE

Porqu' á Pepa lle dixeran
qu' era moi guapa, n-o baile, certo día,
andou correndo de qu' o amor lle fixen;
mais non teña por elo fantasía,
pois s' ó ter que falarlle
estrevínme á decir que me gustaba,
soló foi pra pagarlle
as miradas d' amor que me votaba.

P' ó teño deprendido
qu' as miradas d' algunhas volvoretas
n-o baile, son tan solo de coquetas
e fillas sempre d' un amor finxido.

Non foi chamarche guapa, pretenderte,
pois nunca tiven ganas de quererte.

Pero qu' han de decirvos as mulleres
ó ve o tolo afan conque coidades
de p'endervos con centos d' alfileres
esas gasas, é cintas que levades
pr' asistir á esa festa, á donde vades
á buscar quen vos queira tod' a vida,
sin que vos pase pol-o pensamento
qu' esa hermosura vai tan mal prendida
qu' as poucas horas tod' á leva o vento?

¿E non visteis qu' aquel que moito salta
ou que baila con moita lixeireza,
cand' esta á ten n-as pernas non lle falta
tam pouco n-a cabeza?

Por eso ningún home de sentido
vai o bail' escoller

a ningunha, pra ser própea muller,
e si c' fai pode vers' arrependido,
pois tan falsa hermosura
escapa com' o fume, pouco dura.

Hai outra que non pasa,
mais n-o fondo d'a y-alma está escondida,
e que debe buscar, o que se casa,
n-o consorte, pra ter mais filiz vida:
é a virtù vestida c'o talento
que, com' a puxo Dios drento d'a y-alma,
é forte á tempestá, é doce á calma.

e nunca a lev' o vento.

N' adoitades á ver qu' os namorados
d'o baile, teñen pouca consecuência?
É qu' o amor s' asentara n'aparencia
conqu' os corpos pñedes adornados.

Porqu' aquel que n'un baile vos adora
por mirarvos con tantos pirifollos,
com' ó fin se namora d'o d' afora,
o amor que ll' ispirades n'aquel hora
non ll' entr' o corazón, queda n-os ollos.

Conqu' escusas chufarte que te queren
cand' os homes che digan qu' es bonita,
pois no bail' eso nada pon nin quita,
mentras outra palabra non che deren.

Porque pra divertirnos, n-as ruadas,
buscamos as que teñen moita lereia,
pero como o casars' é cousa sérea
queremol' as formales pra casadas.

N'este momento lémbrasem' un conto
que cho vou á contar pr' acabar pronto.

Bailando certa vez c' unha morena,
send' eu un rapazote y-ela nena,
pr' qu' estonces de min foi moi querida,
escoitei d' os seus lábeos, non sin pena,
unha cousa que nunca se m' olvida.

Como dixeran, estabamos bailando,
y-anqu' ela ben sabía
de qu' eu a pretendia,
tan filiz ocaseón aproveitando
dixenlle qu' a quería,
y-ela enton non queréndome dar creto,
nin tampouco un desaire,
respondeum' así en tono de secreto
«Xesus, amor d'o baile amor d'o aire.»

¡Ay Pepiña, Pepiña,
non sei quen tales cousas vos ensina!

Mais ó fin si tes conta d' est' exemplo
verás con pen' anque cho digo rindo,
de qu' é unha verdade com' un tempo
qu' ó amor de bail' acabas' en dormindo.

XESUS RODRÍGUEZ LÓPEZ

DISCURSO

PRENUNCIADO EN SANTIAGO 9 DE MARZO DE 1890

por

D. ALFREDO BRAÑAS

(Conclusión)

Pro con voz mais alta qu' a d' os sábeos e con acento
mais fort' e potente qu' os seus publicistas contempo-
ráneos, falan contr' o *unitarismo* puliteco ese movemen-
to incesante d' os Menistéreos, as discusións redículas d' as
Asambleas, as arbitrariedades provincieas e municipas,
a emigraceón de miles de familias, empuxadas pol-a fame
e a miséria, ó outro lado d' os mares, as crises agríco-
e endustriás, a praga de *caciques*, a manía d' os empre-
gos, a inmoralidá d' as oficinas centrales e locais, o des-
orden d' os tributos, gabelas e árbitreos.

¡E aínda, señores, hai quen sinte amor pol-os centros
pulitecos e contribue á engrandecel-os y-animal-os y-a
emprastarlle-a sabea fecunda d' os seus talentos e ri-
queza! ¡Aínd' hai n-as rexións fillos desleigados, que ne-
gan á súa mai o bico d' amor e gratitú, qu' é a mais